

HU

HU

HU

EURÓPAI BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2011.1.10.
COM(2010) 810 végleges

**A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK,
AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK
BIZOTTSÁGÁNAK**

a Kultúra program időközi értékelő jelentése

**A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK,
AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK
BIZOTTSÁGÁNAK**

a Kultúra program időközi értékelő jelentése

TARTALOMJEGYZÉK

1.	BEVEZETÉS	3
2.	A PROGRAM HÁTTERE	3
3.	A KÜLSŐ ÉRTÉKELÉS	4
3.1.	Az értékelés feltételei és célja	4
3.2.	Módszerek	4
3.3.	Megállapítások	5
4.	Az értékelés fő ajánlásai és a Bizottság észrevételei	9
5.	A Bizottság következtetései	12

1. BEVEZETÉS

Ez a jelentés a Kultúra program (a továbbiakban: program) létrehozásáról szóló, 2006. december 12-i¹ 1855/2006/EK határozat² 13. cikke (3) bekezdésének a) pontja szerint keretében kerül benyújtásra, amely előírja, hogy a Bizottság 2010. december 31-ig nyújtsa be az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak, valamint a Régiók Bizottságának az elért eredményeket, valamint a program végrehajtásának minőségi és mennyiségi vonatkozásait értékelő időközi jelentést. A jelentés ismerteti a Bizottság álláspontját a program végleges külső értékelésének fő következtetéseiről és ajánlásairól; az értékelés a következő linken keresztül érhető el:

http://ec.europa.eu/culture/key-documents/doc539_en.htm

2. A PROGRAM HÁTTERE

Az 1885/2006/EK határozat (a továbbiakban: határozat) értelmében a program általános célja, hogy – az európai polgárság kialakulásának elősegítése érdekében és a programban részt vevő országok alkotói, kulturális szereplői és kulturális intézményei közötti kulturális együttműködés fejlesztésével – hozzájáruljon az európaiak közös kulturális örökségén alapuló egységes kulturális térségének előtérbe helyezéséhez. E célt a program egyedi célkitűzései révén kell megvalósítani, nevezetesen a következők által:

- a kulturális szereplők nemzetek közötti mobilitásának elősegítése;
- a művek, valamint a kulturális és művészeti termékek nemzetek közötti terjesztésének ösztönzése;
- a kultúrák közötti párbeszéd megerősítése.

A program három fő cselekvési területet tartalmaz. Ezek a következők:

¹ HL L 372., 2006.12.27., 1. o.

² A 2008. december 16-i 1358/2008/EK határozattal módosítva (HL L 348., 2008. december 24., 128. o.).

- 1. terület: kulturális tevékenységek – különösen többéves együttműködési projektek, együttműködési intézkedések és különleges tevékenységek – támogatása,
- 2. terület: európai szinten működő kulturális szervezetek támogatása,
- 3. terület: az európai kulturális együttműködés területén az elemző munkáknak, az információk összegyűjtésének és terjesztésének, valamint a projektek hatását maximalizáló tevékenységeknek a támogatása.

Az 1. területbe kulturális együttműködési fellépések, műfordítási támogatások, harmadik országokkal folytatott együttműködéssel járó speciális fellépések, az Európa Kulturális Fővárosa program, valamint a kultúra területén kiosztott négy európai díj tartozik. A két utóbbi fellépést közvetlenül a Bizottság (a Kulturális Főigazgatóság) irányítja, míg a többi programot nevében a Bizottság Oktatási, Audiovizuális és Kulturális Végrehajtó Ügynöksége (EACEA) igazgatja.

A programot a 2007. január 1-jétől 2013. december 31-ig tartó időszakra hozták létre. Ez a jelentés a program végrehajtása első három évének mindhárom területére (az Európa Kulturális Fővárosa program kivételével, amellyel külön értékelések³ foglalkoznak) és teljes földrajzi lefedettségére kiterjed.

3. A KÜLSŐ ÉRTÉKELÉS

3.1. Az értékelés feltételei és célja

A külső független értékelés elvégzésére az ECOTEC Research and Consulting Ltd-t kérték fel. Az értékelés célja az volt, hogy áttekintse a program végrehajtását, a célkitűzések teljesülését, tegyen jelentést arról, hogy az eddig elfogadott fellépések milyen mértékben járultak hozzá a határozatban megfogalmazott célkitűzésekhez, valamint a kultúra területén megvalósuló uniós fellépés általános célkitűzéseivel az Európai Unió működéséről szóló szerződés 167. cikkében előírtaknak megfelelően, továbbá hogy a kultúra területén a jelenlegi nyomán létrehozandó bármely jövőbeli program előkészítése és megvalósítása számára információkat szolgáltasson.

3.2. Módszerek

A külső értékelő által alkalmazott módszer értékelő kérdések sorozatán alapult, a relevancia, eredményesség, hatékonyság és fenntarthatóság kulskritériumait felhasználva. Az alkalmazott elemzési módszerek közé dokumentumelemzés (beleértve a programadatok áttekintését), a finanszírozott projektekkel kapcsolatos dokumentumokból kiválasztott minta elemzése, 78, a kedvezményezettekkel, a programot végrehajtó szervekkel és más érdekelt felekkel készített interjú, egy specifikus fókuszcsoporthoz, a Kultúra programot irányító bizottsággal történt információcsere, valamint 11 projekt esettanulmánya tartozott. Két online felmérés készült: a program által támogatott szervezeteket, illetve a műfordítások céljából támogatásban részesülő kiadókat kérdezték meg. A két felmérésre érkezett válaszok aránya megfelelő volt (50%, illetve 60%), a válaszadók 34 országból kerültek ki.

³ Ez az értékelés ugyanakkor kitér az Európai Kulturális Főváros program és a többi program közötti kiegészítő jellegre.

3.3. Megállapítások

1. Relevancia

Az értékelés megállapította, hogy a Kultúra program különleges szerepet játszik a határokon átnyúló együttműködés ösztönzésében, az egymástól való tanulás és az ágazat szakmai színvonalának emelésében, valamint abban, hogy az európai polgárok könnyebben hozzáférjenek más európai nemzetek alkotásaihoz. Közvetett módon hozzájárul a tartalomfejlesztéshez, amely alapvetően fontos a fenntartható növekedés és a munkahelyteremtés szempontjából, és ösztönzi az új, kreatív és innovatív fejlesztéseket.

A jelentés hangsúlyozza, hogy a program alapvetően fontos szerepet játszik Európa kulturális és nyelvi sokfélesége tiszteletben tartása, valamint az EU kulturális öröksége megőrzésének és további gyarapításának biztosítása terén, az Európai Unióról szóló szerződés konszolidált változata 3. cikke (3) bekezdésében, az Európai Unió működéséről szóló szerződés 167. cikkében és az Európai Unió Alapjogi Chartájában (különösen annak 22. cikkében) foglaltaknak, valamint a kulturális kifejezések sokszínűségének védelméről és előmozdításáról szóló UNESCO-egyezmény részes feleként az EU-ra háruló kötelezettségeknek megfelelően.

A program célkitűzései hozzájárultak a 167. cikkben meghatározott célokhoz, melynek értelmében az Unió fellépésének célja a tagállami fellépések támogatása és kiegészítése a következő területeken: az európai jelentőségű kulturális örökség ismeretének és terjesztésének javítása, az európai jelentőségű kulturális örökség megőrzése és védelme, a nem kereskedelmi jellegű kulturális cserék, továbbá művészeti és irodalmi alkotások létrehozása, beleértve az audiovizuális szektort is.

Jóllehet a program megelőzi az új európai kulturális menetrendet, a kettő között szoros kapcsolat áll fenn. A támogatás egyes formái közvetlenül kapcsolódnak az említett szakpolitikai folyamatokhoz (civil társadalmi platformok, politikai elemző csoportosulások és tanulmányok), míg más formák nem kapcsolódnak ugyan közvetlenül, de lehetőséget rejtenek magukban arra nézve, hogy jó gyakorlati példákat nyújtsanak, és tapasztalatszerzést tegyenek lehetővé, amely információt nyújthat a szakpolitikai folyamatoknak (együttműködési projektek, különleges fellépések és műfordítási projektek).

Az együttműködési projektek (valamennyi típus), amelyek a program keretében a finanszírozás többségéből részesülnek, valamint az EU egészére kiterjedő szervezeteknek nyújtott támogatás mindhárom specifikus célkitűzéshez szorosan kapcsolódik. Ezek mindenekelőtt lehetőséget kínálnak a mobilitási periódusok közvetlen támogatására, valamint a művek terjesztésével járó tevékenységekre. A partnerségre vonatkozó transznacionális követelmények biztosítják, hogy tevékenységeikben – mivel azok különböző kulturális háttérű személyeket kötnek össze – bizonyos mértékben megjelenjen a kultúrák közötti párbeszéd. Habár a projektek többsége ösztönzi a kultúrák közötti párbeszédet, az e célkitűzés eléréséhez szükséges specifikus intézkedések típusa nem mindig annyira egyértelmű, mint a két másik célkitűzés esetében. A kultúrák közötti párbeszéd ezért általában (de nem mindig) a projektek mellékes hozadéka, nem pedig elsődleges célja. A műfordítás kézzelfogható hozzájárulást nyújt a transznacionális terjesztés célkitűzéséhez és közvetve a kultúrák közötti párbeszédhez.

Az értékelés szerint magától értetődő lenne annak fontossága, hogy a jövőben vizsgálják felül a program célkitűzéseit, figyelembe véve az uniós szakpolitikák közelmúltbeli fejleményeit

(például az EU 2020 stratégiát és az európai kulturális menetrendet), valamint a kulturális ágazat körülményeit és a következő időszakban jelentkező szükségleteit (pl. a globalizáció hatása és a digitális váltás).

2. Eredményesség

A projekt dokumentumainak felülvizsgálata azt jelzi, továbbá a felmérések is azt mutatják, hogy a program általánosságban véve sikeres volt az eredmények és a hatások tekintetében, és jelentős kiegyenlítő hatást ért el. Ezt az alábbi számadatok is jelzik. A 2007–2009. közötti időszakra a kulturális ágazat szereplői több mint 700 esetben részesültek támogatásban a program keretében, ami a társszervezőket is beleszámítva mintegy 3000 szervezetet jelent; a támogatások teljes összege meghaladja a 120 millió EUR-t. A társfinanszírozási követelmény természetes módon ösztönözte más, nemzeti szintű források mozgósítását. A támogatott tevékenységek eljutnak a szélesebb közönséghez, és növelik az európai kultúrához való hozzáférés arányát. A műfordításra irányuló támogatás a hároméves időszak alatt több mint 1600 könyv lefordítását segítette elő, ezáltal pedig mintegy 1,4 millió olvasóhoz jutottak el (új) európai irodalmi alkotások.

Az Európa Kulturális Fővárosa program rendszeresen milliókat vonz, és önkéntesek ezreinek bevonásával jár; Liverpoolet 2008-ban 10 millióan keresték fel. Az Európai Örökség Napok 2009-ben 25 millió látogatót vonzottak szerte Európából, a European Border Breakers Awards (Európai határokon áttörők díja) pedig 12 televíziócsatornán, 24 rádióállomáson és az interneten keresztül 24 országban több százezer európai polgárhoz jutott el.

A legtöbb projekt támogató úgy ítélte, hogy sikeresek voltak az említett célkitűzések megvalósítása érdekében végrehajtott műveleteik.

Sem a programot létrehozó határozat, sem pedig a jelenlegi programútmutató nem határozott meg konkrétan a támogatott kulturális tevékenységek jellegére, formájára és tartalmára vonatkozó követelményeket. E tekintetben a program rugalmassága lehetővé teszi a kulturális ágazat szereplői számára, hogy az igényeiknek megfelelő, testreszabott megközelítéseket dolgozzanak ki.

A program deklarált célkitűzései mellett a projektek számos más cél elérésére is törekednek. Jellemzően két tevékenységtípus valósul meg: kulturális tevékenységek (beleértve a kulturális cseréket, kulturális alkotások közös létrehozását, koprodukciókat, turnékat, fesztiválokat és tárgyi cseréket); valamint a támogató tevékenységek (tapasztalatcsere, hálózatépítés, információk és gyakorlati segítségnyújtás az érintettek számára, oktatás, képzés és kutatás).

Ezek fellépések széles skálája keretében valósulnak meg. A kulturális ágazat szereplőinek mobilitása és az alkotások terjesztése rendszerint integrált tevékenységként valósult meg, például előadó-művészeti szervezetek esetében, amelyek az új művek bemutatásához utaznak, vagy olyan művészek vonatkozásában, akik a mobilitási időszak alatt állítják ki új alkotásaikat. A szélesebb nyilvánosságot a közönség előtti előadások, kiállítások, esetenként a televízió, rádió és természetesen az internet segítségével szólítják meg.

A felmérés szerint a költségek jelentik a transznacionális együttműködés legnagyobb akadályát, ennek következtében pedig a projektek élettartama általában nem haladja meg a támogatás nyújtásának időtartamát, ami nagyrészt a határokon átnyúló közös tevékenység járulékos költségeinek tudható be. Ennek ellenére a program a következő területeken jár tartós előnyökkel:

- a művészek készségeinek fejlesztése és karrierlehetőségeinek előmozdítása mobilitási programok által,
- egymástól való tanulás transznacionális cserék, hálózatépítés és kísérletek útján, gyakran olyan területeken és szakosodási ágazatokban, ahol a képzettség és az ismeretek földrajzilag fragmentáltak Európában, ezért méretgazdaságosságot biztosít, ösztönzi az ágazat szakmai színvonalának emelését, különösen a globális környezetben való működésre tekintettel,
- a földrajzi egyenlőtlenségek ellensúlyozásának elősegítése a kisebb kapacitással bíró országok művészeinek a program együttműködési dinamikáján keresztül megvalósuló támogatásával,
- a nem nemzeti vagy koprodukciónban készült európai alkotások terjesztésének elősegítése és a nyilvánosság művekhez való hozzáféréseinek támogatása,
- nyitottabb, nemzetközi szemlélet ösztönzése egyéni és szervezeti szinten.

A programokban a műfordítás terén jelentkezik a legnagyobb kiegyensúlyozatlanság. Jóllehet a támogatás jelentős mértékben hozzájárult az irodalmi alkotások terjesztésének elősegítéséhez, ezáltal növelve a nem nemzeti európai irodalomhoz való hozzáférést, a fő forrásnyelv az angol és a francia (tízből több mint négy fordítás), míg célnyelv tekintetében öt nyelv teszi ki a fordítások több mint felét (olasz, magyar, szlovén, bolgár és görög). Ez azt jelenti, hogy kiaknázatlan lehetőség rejlik a kulturális sokféleség azáltal történő ösztönzésében, hogy fokozzuk a valamelyik nagy európai világnyelvre történő fordítások mennyiségét; ez a nyelv szolgálna főnyelvként a más nyelvekre történő fordítás során.

Az értékelés ennél fogva azt a következtetést vonja le, hogy a program eredményesen ösztönözte a kultúrák közötti együttműködést, és sikerrel járt a művészeti és irodalmi alkotások létrehozásának támogatásában, valamint a kulturális kifejezőmódok terjesztésének javításában. Ily módon jelentősen hozzájárult a Szerződésben szereplő átfogó célhoz, vagyis a kulturális sokféleség ösztönzéséhez Európában, miközben a közös kulturális örökséget középpontba állította.

3. Hatékonyság

A rendelkezésre álló finanszírozás tekintetében nagy kereslet jelentkezett: az együttműködési projektek területén négy projekt közül mindössze egy részesült finanszírozásban, az európai szinten aktív szervezetek pályázatainak közül pedig háromból körülbelül egy. A műfordítási pályázatok nagyobb arányban lettek sikeresek: körülbelül felük részesült finanszírozásban, azonban a kifejezett kereslet e mértéke nem tükrözi a bizonyos domináns nyelvekre (elsősorban az angolra) történő fordítások arányának növekedésével kapcsolatos azonosított szükségletet. Meg kell jegyezni, hogy általánosabban látens kereslet is jelen van, amely nem tükröződik a benyújtott pályázatok számában, mivel bizonyos esetekben a finanszírozás iránti tényleges igény mellé nem társul pályázat (például azért, mert nehézségekbe ütközik a megfelelő finanszírozás megszerzése).

A kiadások mindaddig többé-kevésbé összhangban voltak a várakozásokkal, és ez igaz a finanszírozás területek között eloszlására is. Ugyanakkor kérdéses, hogy azon, harmadik országbeli projektek viszonylag korlátozott száma, amelyek a költségvetésből finanszírozásban részesülhetnek, a célországok tekintetében bármilyen jelentős „kritikus tömeget” eredményezhet-e.

A pályázati eljárás és a programirányítás hatékonysága jelentősen javult a program előzménye, a Kultúra 2000 óta. Az eljárásban bekövetkezett változások, beleértve az 1351/2008/EK határozattal a határozat 9. cikke komitológiai követelményeiben eszközölt módosításokat, világosabbá tették és felgyorsították a pályázati folyamatot (az eljárás a területtől függően 52-140 nappal lett rövidebb). A Bizottság és az EACEA egyszerűsítést célzó különféle intézkedései egyszerűsítették a pályázókra vonatkozó adminisztratív követelményeket. A program résztvevői általában elégedettek voltak e módosításokkal, valamint a programútmutatóval, amelyet annak érdekében vezettek be, hogy a pályázók részletes és megbízhatóbb információt kapjanak a finanszírozás megpályázásáról.

A kulturális kapcsolattartó pontok továbbra is megfelelő szolgáltatást nyújtanak, és a munkájuk szabályozása terén a közelmúltban eszközölt módosítások, bár még korai szakaszban vannak, megfelelőnek bizonyulnak, beleértve a kulturális kapcsolattartó pontok és az EACEA közötti munkakapcsolat javításának elősegítését. A Kultúra program ismertségét és a Bizottság ismeretterjesztő tevékenységeit a kedvezményezettek általában megfelelőnek értékelték, de a bizonyítékok azt is jelzik, hogy további erőfeszítésekre van szükség, különösen az uniós szintű ismeretterjesztő tevékenység intenzitását tekintve, jóllehet az értékelés hangsúlyozza, hogy ez a terület is jelentősen fejlődött a Kultúra 2000 program óta.

Az értékelő általános következtetése a hatékonyságra nézve az, hogy a program a szervezettípus részvétele és a földrajzi megoszlás tekintetében nagyjából megfelelt a várakozásoknak. Emellett lehetővé tette számos nonprofit kulturális szervezet és kis és közepes nagyságú szervezet részvételét. A programban részt vevők több mint fele az előadó-művészeti ágazatból került ki, ugyanakkor viszonylag nagy az „interdiszciplináris” szereplők aránya is, ami sok kortárs kulturális tevékenység multidiszciplináris jellegét tükrözi. A pályázati arányt tekintve (jóllehet ez nem tükröződik szükségszerűen az eredményes pályázatok arányában) általában megfelelő a kapcsolat a részvétel és az országméret között, a műfordítás kivételével.

4. Fenntarthatóság

A fenntarthatóságot tekintve sok együttműködési projektet követtek további tevékenységek, amelyek stabil alapot kínálnak a későbbi fellépésekhez, hosszú távú előnyökkel járnak, és tartós, erős partnerségeket hoznak létre. A folyamatban lévő együttműködési tevékenységek azonban nagymértékben függenek attól, hogy egy szervezet milyen kapacitással rendelkezik ahhoz, hogy nemzetközi szinten folytassa tevékenységét a finanszírozás lezárulta után. Számos esetben a transznacionális együttműködéssel járó költségek az jelentették, hogy a projektek a finanszírozás lezárultát követően nem, vagy csak csökkentett aktivitással folytatódtak. A jelentés szerint az Európában tapasztalható kulturális és nyelvi széttöredezettség és a jelenlegi gazdasági fejlemények – valamint hatásuk a kultúrára és művészetekre fordított állami kiadásokra – kihívást jelentenek a további mobilitás és terjesztés, a kapacitásépítés és következésképpen az ágazat fenntartható fejlődése számára.

Az európai szinten aktív, a második terület keretében támogatott szervezeteket tekintve a bizonyítékok azt jelzik, hogy számos szervezet uniós támogatás nélkül is fennmaradna valamilyen formában, habár csökkentett aktivitással.

Az Európa Kulturális Fővárosa cím az érintett városokon hosszú távon is kifejti hatását az új kulturális infrastruktúra és tevékenységek, a helyi kulturális ágazaton belüli nagyobb kapacitás és fokozottabb mértékű kulturális irányítás, élénkebb kulturális élet és a városról alkotott kép megújulása formájában.

4. AZ ÉRTÉKELÉS FŐ AJÁNLÁSAI ÉS A BIZOTTSÁG ÉSZREVÉTELEI

A megállapítások alapján az értékelő 17 ajánlást fogalmazott meg. Az ajánlások dőlt betűvel, míg a Bizottság álláspontja normál betűtípussal jelenik meg; az ajánlások két fő kategóriába sorolhatók attól függően, hogy a jelenlegi, 2013-ig tartó Kultúra program folyamatban levő végrehajtásához vagy a 2013-at követő új program tervezéséhez kapcsolódnak-e.

1. A jelenlegi program

1. ajánlás

A Bizottságnak folytatnia kell a műfordítások számára nyújtott támogatások szintjének felülvizsgálatát, biztosítva, hogy azok összhangban legyenek az egyes országok piaci árfolyamaival.

2. ajánlás

Nem jár közvetlen előnnyel a 2. területen belül a fesztiváloknak külön alterület keretében nyújtott támogatás fenntartása. Ezt a támogatást a 2010 májusában közzétett új programútmutató megváltoztatta, az 1. területen belül egyedi alterületet hozva létre, ezért a fesztiválok projektként támogathatók, nem pedig működési támogatáson keresztül. A fesztiválokat továbbra is együttműködési projektnak kell tekinteni, amennyiben teljesítik a vonatkozó kritériumokat, vagyis például együttműködési megállapodáson alapulnak.

3. ajánlás

A kulturális kapcsolattartó pontok működési szabályozásában eszközölt módosításokat végre kell hajtani, megtéve a folyamat előrehaladtával szükségessé váló kiigazításokat, biztosítva a folyamatos javulást annak érdekében, hogy a kulturális ágazat szereplői a lehető legmagasabb színvonalú szolgáltatásban részesülhessenek.

4. ajánlás

Folytatni kell a Bizottság / EACEA projektjeinek éves helyszíni látogatását a kedvezményezettek támogatása, valamint annak biztosítása érdekében, hogy a Bizottság/ EACEA ismerje a projektek tartalmát.

5. ajánlás

A zárójelentéseknek elő kell írniuk az együttműködési projektek és európai szinten aktív szervezetek számára, hogy tüntessék fel a mobilitási programokban részt vevő személyek számát.

6. ajánlás

A projekteredmények éves konferenciák és publikációk keretében történő ismertetésére irányuló jelenlegi erőfeszítéseket fenn kell tartani, és – amennyiben az erőforrások megengedik – további, ilyen jellegű tevékenységeket is fontolóra kell venni. A kulturális kapcsolattartó pontoknak fel kell kérniük a kedvezményezetteket, hogy tapasztalataikat helyi tájékoztató napok keretében megosszák.

A Bizottság állásfoglalása

A Bizottság általánosságban egyetért az ajánlásokkal. 2007-ben mélyreható egyszerűsítési folyamatot indított, amely jelentősen javította a jelenlegi program irányítását és végrehajtását, köztük számos, az értékelő jelentésben tárgyalt kérdést is; ezeket a változtatásokat az érdekelt felek nagyra értékelték.

Részletesebben kifejtve, a fesztiválok 2010 óta projekt formájában, nem pedig működési támogatás keretében részesülnek támogatásban. A jelentésben említetteknek megfelelően a 2. ajánlás tehát már megvalósult. Az 1. ajánlás (a műfordításokra fordított átalányösszegeket kétfévente vizsgálják felül; mivel ez 2010 elején megvalósult, a következő felülvizsgálat 2012-re várható); a 3. ajánlás (a kulturális kapcsolattartó pontok működési szabályozásának a szolgáltatás javítását célzó módosítása 2010-ben megtörtént, és most – a jelenlegi feltételek mellett – a jelenlegi program időtartamára stabilnak tekinthető); és a 4. ajánlást tekintve (a meglátogatott projektek számának növelése, elsősorban az EACEA részéről, lehetővé teszi a Bizottság /EACEA számára, hogy jobb rálátása legyen a támogatott tevékenységekre a jobb monitoring és támogatás érdekében) a Bizottság már meghozta a szükséges módosításokat a jelenlegi program struktúrájában. Érdeemes lenne részletesebben foglalkozni a mobilitási programok résztvevőinek vagy kedvezményezettjeinek számával, ahogyan azt az 5. ajánlás javasolja. Mivel ez az EACEA által a projektek zárójelentéseihez használt sablon megváltoztatásával járna, fel kell mérni, hogy mi lenne a legmegfelelőbb időpont az esetleges változtatás megvalósításához.

A projekteredmények ismertetését célzó tevékenységek tekintetében (6. ajánlás) folytatódik az éves konferenciák és publikációk gyakorlata, és a Bizottság meg fogja vizsgálni, milyen további lehetőségek valósíthatók meg a rendelkezésre álló forrásokkal. A kulturális kapcsolattartó pontok által szervezett helyi információs napok tekintetében elmondható, hogy 2010 óta a kapcsolattartó pontok fokozottabban koncentrálnak a támogatott projektekből származó tapasztalatok megosztására, és szükség esetén és lehetőség szerint a Bizottság /EACEA képviselői is részt vesznek ezeken az alkalmakon.

2. Jövőbeli program

7. ajánlás

Felül kell vizsgálni a jövőbeli program általános és konkrét célkitűzéseit a legutóbbi program kialakítása óta végbement változások tükrözése érdekében, beleértve a kulturális ágazatot érintő változásokat és az olyan politikai fejleményeket, mint az Európa 2020 stratégia, annak kiemelt kezdeményezései, valamint az európai kulturális menetrend.

8. ajánlás

Mérlegelni kell a maximális társfinanszírozás megfelelő szintjét a programon belül. A maximális társfinanszírozás viszonylag alacsony szintje több projekt támogatását teszi lehetővé; ugyanakkor a szélsőségesen alacsony mértékű támogatás eltántoríthatja az ágazati szereplőket attól, hogy pályázzanak, és ambiciózus projekteket valósíthassanak meg. Ha a társfinanszírozás szintje nem tükrözi a realitásokat (pl. az állami finanszírozás jelentős csökkentése nemzeti szinten, a magánszférabeli támogatás megszerzésének nehezebbé válása a gazdasági válság hatására stb.), a kulturális ágazat szereplői közül sokan eshetnek el attól a lehetőségtől, hogy a program keretében pályázatot nyújtsanak be, és ez akaratlanul is ahhoz vezethet, hogy a program nem éri el célkitűzéseit. A társfinanszírozási arány előnyeit és hátrányait ezért a jövőbeli programban gondosan értékelni kell a program célkitűzései, prioritásai és a fennálló körülmények figyelembevételével.

9. ajánlás

Fenn kell tartani a program interdiszciplináris megközelítését, amely tükrözi a kulturális ágazatban végbement változásokat, beleértve a digitalizáció hatását, melynek nyomán az ágazatok közötti választóvonal képlékenyebbé válik, és egyre gyakrabban fordul elő ágazatközi kísérletezés.

10. ajánlás

Mérlegelni kell, hogy indokolt-e a többéves és kétéves együttműködési projektek közötti különbségtétel fenntartása, tekintve, hogy a célkitűzések azonosak.

11. ajánlás

Mérlegelni kell a harmadik országok jelentette vetületet, mert a jelenlegi gyakorlattal, amely szerint egy adott évre egy vagy több országot választanak ki, korlátozott kézzelfogható hosszú távú hatás mutatható ki, mivel hiányzik a kritikus tömeg.

12. ajánlás

Mivel az egységes piac és a munkavállalók szabad mozgása ellenére továbbra is számos tényező akadályozza a mobilitást és az alkotások terjesztését, mérlegelni kell annak szükségességét, hogy azon kulturális szereplők, akiknek egy másik uniós tagállamban kell tevékenykedniük, támogatást kapjanak jobb tájékoztatás/iránymutatás formájában.

13. ajánlás

A Bizottságnak és az EACEA-nak mérlegelnie kell, hogyan ösztönözhetné a műfordítás területén alulreprezentált nyelvek (különösen az új tagállamokat tekintve) esetében a műfordítások számának növekedését olyan dominánsabb nyelvekre, mint az angol, francia, német és spanyol, amelyek gyakran főnyelvként szolgálnak további fordításhoz, és ezáltal értékes hozzájárulást nyújtanának a kulturális és nyelvi sokféleség előmozdításához. Mérlegelni kell egyéb kezdeményezések lehetőségét a műfordítások ösztönzésének elősegítésére.

14. ajánlás

Az „érdekképviseleti hálózatok” kategória megváltoztatásának megfontolása a hálózatokhoz való visszatérés érdekében, mivel a szervezeteknek nem feltétlenül kell érdekképviseleti szerepet ellátniuk annak érdekében, hogy jelentős előnyöket nyújtsanak a művészek mobilitásának, a művek terjesztésének stb.

15. ajánlás

Az értékelésből kitűnt, hogy a programnak új, kreatív és innovatív fejlesztéseket és struktúrákat kell ösztönöznie, és ehhez megvan benne a potenciál, de a transznacionális együttműködéssel járó költségek megnehezítik a struktúrák vagy projektek fenntartását az uniós támogatás időtartamát követő időszakra. Ezen okból mérlegelni kell azt, hogy a jövőben az odaítélési kritériumok hogyan érhetik el a megfelelő egyensúlyt annak terén, hogy ösztönözzék az új és innovatív tevékenységek és struktúrák kialakítását, de azt is biztosítsák, hogy ne hozzák hátrányos helyzetbe azon meglévő struktúrákat sem, amelyek folyamatos és

alapvetően fontos szerepet töltenek be a program célkitűzéseinek előmozdításában, és egyértelmű hozzáadott európai értéket képviselnek.

16. ajánlás

Mérlegelni kell a kulturális kapcsolattartó pontoknak az új programok keretében betöltött szerepét, működési szabályozását és kijelölésének eljárásait. Szükség esetén ezeket az eredményeket felül kell vizsgálni más uniós programok bevált gyakorlatának fényében, és annak érdekében, hogy tükrözzék az új program követelményeit.

17. ajánlás

A jövőbeli program irányítását a lehetőség szerint egyszerűsíteni kell a pályázók és a kedvezményezettek érdekében a költségvetési rendeletekkel rendelkezésre álló lehetőségek keretében, a jelenlegi program során elért eredményekre építve.

A Bizottság állásfoglalása

A Bizottság általánosságban egyetért a fenti ajánlásokkal, melyeket a lehető legnagyobb mértékben figyelembe fog venni a program 2013-at követő időszakára vonatkozó javaslatának elkészítése során. Ez egyaránt vonatkozik a program tartalmára és adminisztrációjára, melyet a Bizottság a lehető legegyszerűbb és leghatékonyabb módon kíván megvalósítani.

5. A BIZOTTSÁG KÖVETKEZTETÉSEI

A Bizottság osztja az értékelő általános következtetését, mely szerint a program különleges szerepet játszik a határokon átnyúló együttműködés ösztönzésében, valamint a megállapításokat tartalmazó szakaszban jelzett előnyök megvalósulásának elősegítésében. A program megfelelő módon valósított meg uniós fellépéseket a kultúra területén, a Szerződés 167. cikke szerint, és elérte a határozatban foglalt célkitűzéseket.

Az értékelő következtetései azt mutatják, hogy specifikus területeken korlátozott számú javítás eszközölhető, a résztvevők általánosságban elégedettek a programmal, és elismerik a program által képviselt egyedülálló európai hozzáadott értéket. Az értékelés azt is hangsúlyozza, hogy a kulturális ágazat az elkövetkező években továbbra is jelentős mértékben igényt tarthat az uniós támogatás e típusára – sőt, ez az igény akár növekedhet is –, és a program hozzájárul a tartalomfejlesztéshez és az ismeretek növeléséhez, ami alapvetően fontos a jövőbeli fenntartható növekedéshez, munkahelyek létrehozásához, valamint új, kreatív és innovatív fejlesztések létrejöttéhez.

A Bizottság 2007 óta fokozta a kulturális ágazattal folytatott konzultációt, és a folyamat során nagy figyelmet fordított az érdekelt felek véleményére; e vélemények ezen értékelő jelentésben is helyet kaptak.

A 4. szakaszban említetteknek megfelelően a jelenlegi Kultúra programba számos új elemet építettek bele, és több javítást véghezvittek, egyes esetekben megelőlegezve az értékelő ajánlásait.

A Bizottság ezért az értékelés eredményeit elsősorban a 2013-at követő időszakra vonatkozó, a kultúra terén megvalósuló új uniós program előkészítése során tervezi figyelembe venni.